

Nr. 12

Rechtbank 's-Gravenhage (Rechtseenheidskamer) 14 juli 2000, AWB 00/1790 (mrs. Van Dooijeweert, De Rooy en Druif).

De Rechtseenheidskamer is van oordeel dat vluchtelingen in beginsel op individuele basis moet worden beoordeeld, maar accepteert het concept groepsvervolgving. Het behoren tot een groep kan onder bijzondere omstandigheden voldoende zijn voor gegronde vrees voor vervolgving. Daarvoor zijn serieuze aanwijzingen nodig dat in beginsel alle tot de groep behorende personen aan vervolgving bloot zullen staan. De Rechtseenheidskamer is er niet van overtuigd dat sprake is van groepsvervolgving van de Somalische minderheidsgroep de Reer Hamar enkel vanwege hun etniciteit of vanwege hun etniciteit in samenhang met (toegedichte) rijkdom. Wel moet eerder tot vervolgving worden geconcludeerd naarmate de mensenrechtensituatie in het algemeen en voor een bepaalde minderheid in het bijzonder, slechter is. Als het gaat om personen behorend tot de Reer Hamar acht de Rechtseenheidskamer vluchtelingenstatus voldoende aannemelijk als in geringe mate blijkt van op de persoon gerichte daden van vervolgving die in verband zijn te brengen met de etnische afkomst.

Art. 1 Vluchtelingenverdrag; art. 15 lid 1 Vw 1965

A., wonende te B (eiser), gemachtigde mr. U. Koopmans,
tegen
de Staatssecretaris van Justitie (verweerder)

I. ONTSTAAN EN LOOP VAN HET GEDING

1. Eiser, geboren op [...] 1968, bezit de Somalische nationaliteit. Hij verblijft, volgens zijn verklaring, sedert 7 september 1997 als vreemdeling in de zin van de Vreemdelingenwet (Vw) in Nederland. Op 8 september 1997 heeft hij te Rijsbergen aanvragen ingediend om toelating als vluchteling dan wel verlening van een vergunning tot verblijf wegens klemmende redenen van humanitaire aard. Bij besluit van 23 december 1997 heeft verweerder de aanvragen niet ingewilligd. De aanvraag om toelating als vluchteling is niet ingewilligd wegens kennelijke ongegrondheid ervan ingevolge artikel 15c, eerste lid, aanhef en onder a, Vw. Bij hetzelfde besluit is aan eiser een voorwaardelijke vergunning tot verblijf verleend. Dit besluit is op 21 januari 1998 aan eiser uitgereikt. Eiser heeft daartegen bezwaar gemaakt bij bezwaarschrift van 23 januari 1998. Bij besluit van 3 maart 1998 heeft verweerder het bezwaar (kennelijk) ongegrond verklaard. Dit besluit is op dezelfde dag verzonden naar de gemachtigde van eiser.

2. Tegen het besluit van 3 maart 1998 heeft eiser bij beroepschrift van 4 maart 1998 beroep ingesteld. De gronden zijn ingediend bij brief van 19 maart 1998.

3. In het verweerschrift van 25 oktober 1999 heeft verweerder geconcludeerd tot ongegrondverklaring van het beroep.

4. De behandeling van het beroep heeft plaatsgevonden op 22 november 1999. Op 13 januari 2000 heeft de enkelvoudige kamer van de rechtbank besloten het onderzoek te heropenen en de zaak in verband met de vraag naar mogelijke groepsvervolgving van de Reer Hamar ter verdere behandeling verwezen naar de Rechtseenheidskamer.

5. In het verweerschrift van 20 maart 2000 heeft verweerder nogmaals geconcludeerd tot ongegrondverklaring van het beroep. Bij brief van 13 april 2000 heeft eiser gerepliceerd. Verweerder heeft geen gebruik gemaakt van de gelegenheid om schriftelijk te dupliceren.

6. Bij brief van 3 maart 2000 heeft de rechtbank aan de UNHCR en aan Amnesty International nadere inlichtingen gevraagd omtrent de situatie van de Reer Hamar in Somalië. In reactie hierop heeft de rechtbank de volgende stukken ontvangen: – een brief van Amnesty International van 11 april 2000. Bij deze brief is als bijlage gevoegd: A State disintegrated – Homogeneity, plurality and political violence in Somalia, van 24 juni 1997, geschreven door Martin Hill; en – een brief van de UNHCR van 18 april 2000.

7. Het beroep is verder behandeld ter zitting van 27 april 2000. Eiser is aldaar verschenen, bijgestaan door zijn gemachtigde. Verweerder heeft zich doen vertegenwoordigen door zijn gemachtigde. Het beroep is ter zitting gevoegd behandeld met de beroepen onder de nummers AWB 00/1775 VRWET, AWB 00/1780 VRWET en AWB 00/1787 VRWET.

II. OVERWEGINGEN

1. Aan de orde is de vraag of het bestreden besluit in rechte stand kan houden.

2. Eiser legt aan zijn aanvraag en het beroep ten grondslag dat hij primair in aanmerking komt voor toelating als vluchteling en subsidiair voor een vergunning tot verblijf zonder beperking wegens klemmende redenen van humanitaire aard. Daartoe heeft eiser het volgende gesteld. De onderbouwing van de aanvraag 3. Eiser behoort tot de Reer Hamar, clan Bandhabow, subclan Reer Bahsufi. Eiser is moslim. Eiser heeft van 1985 tot 1987 voor een kleermaker gewerkt. In 1987 heeft eiser geld van zijn vader gekregen om een levensmiddelenzaak te kopen. Hij heeft tot 1991 in die winkel gewerkt. De problemen zijn begonnen bij het uitbreken van de oorlog. Eiser en zijn familie behoren tot een etnische minderheid. Vlak na het uitbreken van de oorlog is eiser overvallen door een gewapende bende. Eiser is meegenomen naar een woning en is daar drie dagen vastgehouden. Eiser is in die periode geslagen en geschopt. Eiser vermoedt dat de daders leden van de Habar Gidir waren en eiser hebben vastgehouden om zijn hele winkel leeg te roven. Eiser heeft na zijn vrijlating niet meer gewerkt. Op een dag werden eiser en zijn fami-

lie overvallen door vier mannen. Zij wilden eisers zus verkrachten. De burens hebben verhinderd dat de overvallers eisers zus hebben meegenomen. Eisers moeder is bij die overval licht gewond geraakt. Eisers broer is in 1994 om het leven gekomen door een verdwaalde kogel. In 1994 is een vriend van eiser gedood. De motor waarop eiser en zijn vriend reden werd door drie jongens beschoten. De jongens hebben de motor gestolen en zij hebben eiser mishandeld. Later is eiser gaan werken in een klein restaurant. De eigenaar is in juli 1996 vermoord tijdens gevechten tussen de Murusade en de Abgal. Na diens dood was er niemand meer die eisers familie zou kunnen beschermen. Eiser heeft in overleg met zijn familie besloten het land te verlaten. Eiser heeft van 25 augustus 1996 tot 5 september 1997 in Mombasa, Kenia bij een goede vriend van zijn vader gewoond. Toen daar ongeregelde uitbraken tussen de plaatselijke autoriteiten en de bevolking, heeft eiser besloten Kenia te verlaten.

Het standpunt van partijen

4. Eiser stelt zich op het standpunt dat hij als vluchteling moet worden toegelaten. Onder verwijzing naar de algemeen bekende informatie over de positie van de Reer Hamar in Somalië (hier weergegeven onder I.6 en II.8) is namens eiser gesteld dat ten aanzien van de Reer Hamar sprake is van groepsvervolging wegens de etnische afkomst van de groep in samenhang gezien met een (toegedichte) rijkdom van de groep. Daarbij komt dat de Reer Hamar geen eigen militia hebben, die hen kan beschermen. De Reer Hamar hebben een lichtere huidskleur en een eigen taal en cultuur, zodat ze gemakkelijk te herkennen zijn. Eiser is voorts van oordeel dat de Reer Hamar geen binnenlands vestigingsalternatief hebben. (De provincie) Puntland kan niet als zodanig worden aangemerkt. In de Nederlandse rechtspraak zijn, in tegenstelling tot hetgeen verweerder meent, voorbeelden aan te wijzen waarin groepsvervolging werd aangenomen. Wanneer groepsvervolging wordt aangenomen, wordt de bewijslast omgekeerd en bij de staat gelegd. De toetsing beperkt zich dan tot de identiteit en nationaliteit van de asielzoeker en tot de vraag of de asielzoeker daadwerkelijk tot de clan behoort waartoe hij stelt te behoren. Indien blijkt dat een asielzoeker tot die clan behoort is zijn/haar vrees voor vervolging gegrond tenzij de staat het tegendeel kan aantonen. Eiser behoort tot de Bandhabow-clan. Deze clan is geheel afhankelijk van de opstelling van andere (dominante) clans, die zich over het algemeen vijandig opstellen. De Bandhabow-clanleden zijn dientengevolge het slachtoffer van bedreigingen, geweld en discriminatie, waartegen zij zich niet kunnen beschermen. In het relaas van eiser worden voorbeelden gegeven van gewelddadigheden die eiser persoonlijk heeft ervaren en die voortvloeien uit de zwakke positie van de Bandhabow. De achtergestelde positie van de clan, het ontbreken van bescherming en de eigen ervaringen

brennen met zich dat eiser bij terugkeer naar Somalië een reëel risico loopt op een wijze behandeld te worden die zich niet verdraagt met artikel 3 van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden (EVRM). Voorts dreigt schending van artikel 3 van het Verdrag tegen foltering en andere wrede, onmenselijke of ontorende behandeling of bestraffing. Het bestreden besluit wordt niet gedragen door een deugdelijke motivering. Afgezien daarvan is het besluit niet met de vereiste zorgvuldigheid tot stand gekomen, nu in dit besluit wordt verwezen naar het besluit in eerste aanleg. Dit laatste besluit is tot standgekomen zonder acht te slaan op de tijdig ingediende correcties en aanvullingen.

5. Verweerder heeft zich op het standpunt gesteld dat geen enkel vermoeden bestaat dat eiser in zijn land van herkomst gegronde redenen heeft te vrezen voor vervolging. De enkele omstandigheid dat eiser behoort tot de Reer Hamar, clan Bandhabow, subclan Reer Bahsufi vormt op zichzelf onvoldoende grond om ten aanzien van eiser tot vluchtelingenschap te concluderen. Inzake de vraag of sprake is van groepsvervolging ten aanzien van de leden van de Reer Hamar is verweerder in de eerste plaats van oordeel dat in de Nederlandse rechtspraak nooit is aangenomen dat ten aanzien van bepaalde groepen zonder meer sprake was van prima facie vluchtelingenschap. In het licht van de hier te lande gebruikelijke procedures bestaat ook minder behoefte aan het hanteren van het leerstuk van prima facie vluchtelingenschap. In iedere procedure vindt een onderzoek en weging van de van belang zijnde factoren plaats, waardoor een individuele benadering en beoordeling tot de mogelijkheden behoren. Uit de ambtsberichten van de Minister van Buitenlandse Zaken ontstaat het beeld dat, ondanks een achterstelling, de leden van minderheidsgroepen, waaronder de Reer Hamar, een bestaan kunnen vinden vanwege bijzondere bekwaamheden. De economische activiteiten van de leden van deze minderheden zijn in zekere zin afhankelijk van de bescherming van clans. In conflictgebieden komen gewapende conflicten voor waarbij slachtoffers vallen onder clans en minderheidsgroepen. De bandeloosheid treft de leden van minderheidsgroepen verhoudingsgewijs meer vanwege het ontbreken van eigen bescherming. Niet is gebleken dat leden van de minderheidsgroepering enkel en alleen vanwege het behoren tot een minderheidsgroepering aan daden van vervolging blootstaan. Uit de beschikbare informatie kan niet worden afgeleid dat het enkele behoren tot de Reer Hamar een verhoogd risico veroorzaakt. Eiser heeft niet aan nemelijk gemaakt dat met betrekking tot hem persoonlijk feiten of omstandigheden bestaan die zijn vrees voor vervolging in de zin van het Vluchtelingenverdrag dan wel artikel 15 van de Vreemdelingenwet (Vw) rechtvaardigen. Eiser heeft zich niet geprofileerd als tegenstander van de autoriteiten. De problemen die eiser stelt te hebben onder-

vonden waren een direct gevolg van de strijd en rivaliteit tussen elkaar bevechtende (sub)clans en facties. Leden van rivaliserende clans liepen het risico op vrij willekeurige wijze het slachtoffer te worden van dergelijke problemen. Er bestaat geen reden aan te nemen dat de problemen het gevolg waren van een specifiek op eiser gerichte aandacht. Uit de verklaringen van eiser blijkt niet dat de problemen die hij stelt te hebben ondervonden van dien aard zijn dat sprake is van gegronde vrees voor vervolging. Er bestaat geen aanleiding om eiser in het bezit te stellen van een vergunning tot verblijf. Gelet op het bepaalde in artikel 7:3 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) is eiser niet gehoord naar aanleiding van zijn bezwaarschrift.

Beoordeling van het beroep

6. Ingevolge artikel 1(A) van het Verdrag van Genève betreffende de status van Vluchtelingen van 1951 (het Vluchtelingenverdrag) in combinatie met artikel 15 Vw kunnen als vluchteling worden toegelaten vreemdelingen die afkomstig zijn uit een land waar zij gegronde redenen hebben te vrezen voor vervolging wegens ras, godsdienstige, levensbeschouwelijke of politieke overtuiging, nationaliteit of het behoren tot een bepaalde sociale groep.

7. In haar uitspraak van 27 augustus 1998 (Awb 98/3068; gepubliceerd in JV 1998/157) heeft de rechtbank (Rechtseenheidskamer) reeds overwogen dat het feit dat in Somalië feitelijk overheidsgezag ontbreekt niet aan vluchtelingenschap (in de zin van het Vluchtelingenverdrag en de Vreemdelingenwet) in de weg staat.

8. Bij de beoordeling van het onderhavige beroep heeft de rechtbank gebruik gemaakt van diverse door partijen overgelegde dan wel bij de rechtbank ambts-halve bekende stukken inzake de situatie van de Reer Hamar in Somalië, waaronder: – een brief van Amnesty International aan verweerder van 10 november 1995; – de algemene ambtsberichten van de Minister van Buitenlandse Zaken over de situatie in Somalië van 9 januari 1997, 23 oktober 1998 en 16 februari 2000; – een (gedeelte van een) brief van de Minister van Buitenlandse Zaken aan verweerder van 5 februari 1999; – UNHCR REFworld – Country information Somalia van 8 februari 1995, 20 april 1995, 5 mei 1998 en 8 mei 1998; – Documentaire informatie Service IND (nadere informatie over de Reer Hamar-bevolkingsgroep) van 14 april 1998; – ‘Veel gestelde vragen landeninformatie’ (informatie over de situatie van minderheidsgroepen in Somalië) van Vluchtelingenwerk Nederland van oktober 1998; – Report on Nordic fact-finding to Mogadishu, Somalia van 23 februari 1999; – ECRE Documentation Service (blz. 23 en 24) van maart 2000; – de notitie ‘Prima facie vluchtelingenschap en groepsvervolgving’ van mr. L. van Bergen en mr. drs. H. den Haan, Vluchtelingenwerk Nederland van 13 april 2000.

9. De rechtbank stelt voorop dat niet is gebleken

dat de politieke- en mensenrechtensituatie in Somalië zodanig is dat alle asielzoekers uit dat land zonder meer als vluchteling moeten worden aangemerkt.

10. Vervolgens zal beoordeeld moeten worden of ten aanzien van de leden van de Reer Hamar sprake is van groepsvervolgning. Voordat ingegaan zal worden op de positie van de Reer Hamar in Somalië wordt ten aanzien van groepsvervolgning het volgende overwogen.

11. In beginsel wordt, indien een asielzoeker om toelating als vluchteling heeft verzocht, vluchtelingenschap beoordeeld op een individuele basis. Het behoren tot een bepaald ras, een bepaalde etnische minderheid of een bepaalde sociale groep zal normaliter niet voldoende zijn voor een gegronde beroep op vluchtelingenschap. Onder bijzondere omstandigheden kan het behoren tot een groep echter wel voldoende zijn voor gegronde vrees voor vervolging. Waar bij een individuele beoordeling van vluchtelingenschap de vreemdeling in beginsel aannemelijk moet maken dat met betrekking tot hem persoonlijk feiten of omstandigheden bestaan die zijn beroep op vluchtelingenschap rechtvaardigen, is vluchtelingenschap in het geval van groepsvervolgning uitgangspunt en is het de staat die feiten of omstandigheden moet aanvoeren ter staving van zijn oordeel dat de betrokken vreemdeling geen vluchteling is. De betrokken vreemdeling verkeert derhalve in een gunstiger bewijssituatie indien ten aanzien van de groep waartoe hij behoort, vervolging wordt aangenomen. Gelet hierop wordt verweerders stelling dat geen behoefte zou bestaan aan het concept van groepsvervolgning, door de rechtbank dan ook niet gedeeld. De vreemdeling heeft belang bij en derhalve is een oordeel nodig over de vraag of sprake is van groepsvervolgning.

12. Naar het oordeel van de rechtbank kan sprake zijn van groepsvervolgning indien serieuze aanwijzingen bestaan dat in beginsel alle tot een groep behorende personen aan vervolging bloot (zullen) staan.

13. Inzake de positie van de Reer Hamar in Somalië wordt het volgende overwogen. Ter zitting is -kort gezegd- namens eiser gesteld dat ten aanzien van de Reer Hamar sprake is van groepsvervolgning wegens de etniciteit in samenhang met (toegedichte) rijkdom. De rechtbank heeft voor deze stelling echter onvoldoende onderbouwing gevonden in de hiervoor in I.6 en II.8 genoemde stukken. De inhoud van de stukken en het verhandelde ter zitting hebben de rechtbank niet tot de overtuiging gebracht dat ten aanzien van de Reer Hamar sprake is van groepsvervolgning enkel vanwege etniciteit dan wel vanwege etniciteit in samenhang met (toegedichte) rijkdom. De rechtbank kent in dit verband, betekenis toe aan het feit dat in Somalië sprake is van een burgeroorlog en daarmee van (mogelijk) ongedifferentieerd geweld. Naar het oordeel van de rechtbank is voorts inherent aan een burgeroorlog dat zwakke(re) groepen daarvan eerder en meer te lijden hebben. Hoewel onderkend wordt

dat uit de stukken zeker naar voren komt dat de Reer Hamar zich in een kwetsbare positie bevinden en een verhoogd risico lopen slachtoffer te worden van mensenrechtenschendingen, is de rechtbank niet tot het oordeel gekomen dat dit ten tijde van het bestreden besluit in zodanige mate het geval was dat daarin objectieve aanknopingspunten kunnen worden gevonden voor het oordeel dat sprake was van groepsvervolging van de Reer Hamar.

14. Nu, gelet op het vorenoverwogene, naar het oordeel van de rechtbank geen sprake is van groepsvervolging, zal eiser aannemelijk moeten maken dat met betrekking tot hem persoonlijk gegronde redenen bestaan voor vluchtelingenschap. Wel hecht de rechtbank eraan in dit verband op te merken dat sneller tot vervolging zal moeten worden geconcludeerd naarmate de algemene mensenrechtensituatie in een bepaald land in het algemeen en voor een bepaalde minderheid in het bijzonder, slechter is. Naar het oordeel van de rechtbank is de positie van de Reer Hamar zodanig dat een individueel lid van deze bevolkingsgroep reeds als vluchteling moet worden aangemerkt indien slechts in geringe mate blijkt van op de persoon gerichte daden van vervolging, welke in verband gebracht kunnen worden gebracht met de etnische afkomst.

15. Ten aanzien van het individuele relaas overweegt de rechtbank het volgende. De rechtbank merkt op dat in het bestreden besluit is uitgegaan van de geloofwaardigheid van het relaas. Weliswaar heeft verweerder in zijn verweerschrift van 20 maart 2000 zijn verbazing uitgesproken over een aantal aspecten van eisers relaas doch nu verweerder dit eerst in een zeer laat stadium van de procedure heeft gedaan en voorts ook geen conclusies heeft verbonden aan zijn opmerkingen, ziet de rechtbank geen aanleiding om niet uit te gaan van de geloofwaardigheid van het relaas. Met eiser is de rechtbank voorts van oordeel dat het bestreden besluit niet met de vereiste zorgvuldigheid tot stand is gekomen. Aanleiding voor dit oordeel is gelegen in het volgende. Door eiser zijn correcties en aanvullingen ingediend op het nader gehoor. Uit het besluit in eerste aanleg van 23 december 1997 blijkt dat verweerder deze correcties en aanvullingen niet bij de totstandkoming van dit besluit heeft betrokken. In deze correcties en aanvullingen is onder meer gesteld dat de reden van de asielaanvraag niet was gelegen in het geld verdienen in het buitenland. Eiser is gevlucht in verband met de veelvuldige mishandelingen en de plundering van zijn bezit. Verder heeft eiser gesteld dat er na de dood van zijn baas niemand meer was die de familie van eiser zou kunnen beschermen. In het bezwaarschrift is door eiser op de inhoud van de correcties en aanvullingen gewezen en is een nadere uitleg gevolgd. In het bestreden besluit is niet inhoudelijk ingegaan op de stellingen van eiser. Nu niet inhoudelijk is gereageerd op de stellingen van eiser en de door eiser ondervonden gebeurtenissen zijn afgedaan met een standaardmoti-

vering, berust het bestreden besluit niet op een voldoende draagkrachtige motivering. Bovendien had verweerder, gelet op de kwetsbare positie van Reer Hamar en gelet op de inhoud van het relaas van eiser, niet kunnen afzien van een nader onderzoek naar de gestelde relatie tussen de etnische afkomst en de door eiser ondervonden gebeurtenissen alsmede naar de vraag in hoeverre de bescherming door eisers baas verdere problemen heeft voorkomen.

16. Gelet op hetgeen hiervoor is overwogen, is het beroep gegrond. Het bestreden besluit dient te worden vernietigd. De vraag of verweerder een vergunning tot verblijf op grond van klemmende redenen van humanitaire aard heeft kunnen weigeren behoeft dan ook geen bespreking meer.

(Volgt gegrondverklaring van het beroep; red.).

Noot

Deze uitspraak werd eerder geannoteerd door Van Bergen en de Haan in NAV 2000/160 p.498 e.v. en besproken in het uitvoerige artikel van Spijkerboer 'Prima facie vluchtelingenschap en het Nederlandse vtv-beleid' in Rechtspraak 2000, 8/9. Spijkerboer behandelt daarin ook in extenso de vraag of het Vluchtelingenverdrag ziet op groepen en hij beantwoordt deze vraag bevestigend. Spijkerboer beschrijft ook de jurisprudentiegeschiedenis van groepsvervolging van de Afdeling rechtspraak van de Raad van State van de erkenning van groepsvervolging van Eritreërs in 1979 (RV 1979, 3) tot de restrictieve jurisprudentie aangaande de Issaqs uit Somalië in 1992 (RV 1992, 8).

1. De vraag die ter beantwoording door de Rechts-eenhedskamer voorlag betrof in de eerste plaats de reikwijdte van het vluchtelingrechtelijk concept groepsvervolging. Het is onduidelijk of er tussen de zittingsplaatsen divergentie bestond over dit concept. Verschillende uitspraken bestonden in elk geval wel over de vraag of de Reer Hamar (een bevolkingsgroep in Somalië) als groep voor vervolging hebben te vrezen. Uitspraken daarover waren gedaan door de zittingsplaatsen Haarlem (16 september 1999, JV 1999, 258, RV 1999, 9), Zwolle (17 november 1999, NAV 2000, p.121-123 en 31 maart 1999, Jub 1999 nr. 15-4), Amsterdam (27 oktober 1999, Jub 2000 nr. 2-33) en Den Bosch (16 november 1999, Jub 2000 nr. 3, K63). Spijkerboer vat die uitspraken als volgt samen: 'Waar de zittingsplaatsen Zwolle en Haarlem aankoeersten op prima facie vluchtelingenschap, hantieren Den Bosch en Amsterdam slechts de regel dat, naarmate de mensenrechtensituatie in het land van herkomst slechter is, de asielzoeker sneller aan de criteria zal voldoen.' De Rechtseenheidskamer erkent dat het mogelijk is dat groepsvervolging voorkomt maar acht dit niet het geval ten aanzien van de Somalische Reer Hamar. Helaas ontbreekt in de uitspraak van de Rechtseenheidskamer duidelijkheid

over de vraag wanneer wel en wanneer geen sprake is van groepsvervolgning. Met het oog op de eenheidscheppende taak die de Rechtseenheidskamer wil vervullen, stelt dat teleur. Zonder een kader voor groepsvervolgning ligt rechtsdiversiteit ook in toekomstige situaties waarin een beroep op groepsvervolgning wordt gedaan voor de hand. De Rechtseenheidskamer acht het wellicht niet de taak van de rechter om de criteria voor groepsvervolgning vast te stellen, maar de Rechtseenheidskamer had Justitie om de criteria kunnen vragen, die kunnen toetsen aan het Vluchtelingenverdrag en het UNHCR-Handbook (en de zienswijze van de UNHCR omtrent de Reer Hamar), om vervolgens vast te stellen of de Reer Hamar binnen het door Justitie gegeven kader vallen. Onduidelijk blijft nu waar de ruimte zit tussen het aanvaarden van groepsvervolgning als reden voor erkenning en toelating van leden van die groep als vluchteling en het niet beschouwen van de Reer Hamar als een groep die voor vervolgning heeft te vrezen. De ruimte is, blijkens de uitspraak van de Rechtseenheidskamer, erg klein. Wil de Rechtseenheidskamer tot groepsvervolgning concluderen dan moeten er serieuze aanwijzingen/ objectieve aanknopingspunten zijn dat in beginsel alle tot de groep behorende personen aan vervolgning bloot zullen staan. Wat hadden de Reer Hamar meer moeten aanvoeren om als vervolgde groep te worden beschouwd? Wat zijn objectieve aanknopingspunten? De Rechtseenheidskamer hecht eraan op te merken *'dat sneller tot vervolgning zal moeten worden geconcludeerd naarmate de algemene mensenrechtensituatie in een bepaald land in het algemeen en voor een bepaalde minderheid in het bijzonder, slechter is'*. Hiermee zegt de Rechtseenheidskamer echter niets nieuws. Of sprake is van vervolgning wordt al sinds jaar en dag vastgesteld aan de hand van enerzijds het vluchtrelaas van de individuele asielzoeker en anderzijds de algemene en mensenrechtensituatie in het land van herkomst.

2. De UNHCR geeft wel een bruikbaar kader voor groepsvervolgning in het *Handbook on procedures and Criteria for Determining Refugee Status*. Dit kader is te vinden in de paragrafen 44; 68 t/m 70, 74 t/m 76 en 77 t/m 79 en in de paragrafen, 42, 43, 45 en 53. Deze paragrafen behandel ik onder respectievelijk punt 3, 4 en 5. De UNHCR heeft haar standpunt over groepsvervolgning verder uitgewerkt in verschillende zienswijzen met name die van 22 mei 1990 over groepsvervolgning van Issaq's (opgenomen in: Hoeksma, *'De Menselijke Maat'* p. 47).

3. Ten onrechte wordt bij een beroep op groepsvervolgning meestal slechts naar paragraaf 44 van het Handbook gekeken. Deze paragraaf luidt als volgt: *'While refugee status must normally be determined on an individual basis, situations have also arisen in which entire groups have been displaced under circumstances indicating that members of the group could be considered individually as refugees. In such situations the need to provide assistance is often extre-*

mely urgent and it may not be possible for purely practical reasons to carry out an individual determination of refugee status for each member of the group. Recourse has therefore been had to so called- 'group determination' of refugee status, whereby each member of the group is regarded prima facie (i.e. in the absence to the contrary) as a refugee'. Er is geen eenstemmigheid over de vraag of deze paragraaf uitsluitend ziet op situaties van massale instroom of ook op situaties waarin een groep wordt vervolgd, zonder dat dit noodzakelijk betekent dat een grote groep asielzoekers tegelijkertijd om asiel verzoekt. Spijkerboer en Vermeulen verdedigen het eerste standpunt (p. 83 Vluchtelingenrecht), terwijl Fernhout van mening is dat de eerste zin van paragraaf 44 ziet op de situatie in het land van herkomst, waar een hele groep voor vervolgning heeft te vrezen en de twee volgende zinnen op de situatie in het opvang land (noot bij ARRvS 21 mei 1991, RV 1991, 6). Het lijkt praktisch om de begrippen groepsvervolgning en prima facie vluchtelingenschap beter uit elkaar te houden. Laten we de term prima facie vluchtelingenschap reserveren voor de situatie waarin een grote groep asielzoekers (een massale instroom) tegelijkertijd een aanvraag doet, en van de leden van die groep kan worden gezegd dat zij op het eerste gezicht bescherming behoeven. Van groepsvervolgning is sprake als alle leden van een bepaalde groep in beginsel in hun land van herkomst voor vervolgning hebben te vrezen. In geval van groepsvervolgning is individuele determinatie niet nodig. Volstaan kan worden met het vaststellen dat betrokkene behoort tot de vervolgde groep. De bewijslast dat in een individueel geval geen sprake is van vervolgning ligt bij de staat waar bescherming wordt gevraagd. Paragraaf 44 van het Handbook heeft teveel onduidelijkheid opgeleverd om te dienen als basis voor het erkennen van vluchtelingen omdat zij behoren tot een groep die in het land van herkomst wordt vervolgd.

4. Zelfs als paragraaf 44 van het UNHCR-Handbook slechts op massale instroom zou zien, wil dat nog niet zeggen dat geen sprake kan zijn van groepsvervolgning. Drie van de vijf gronden voor vervolgning die het Vluchtelingenverdrag noemt – vervolgning wegens ras, nationaliteit of het behoren tot een bepaalde sociale groep – hebben immers betrekking op groepen. Bij een beroep op groepsvervolgning dienen dan ook allereerst te worden geraadpleegd de paragrafen 68 t/m 70; 74 t/m 76 en 77 t/m 79 van het UNHCR Handbook, die betrekking hebben op de groepsgronden van het Vluchtelingenverdrag. Interessant in dit kader is de zienswijze van de UNHCR die is neergelegd in de brief van 18 april 2000 aan de rechtbank ter gelegenheid van de zitting van de Rechtseenheidskamer over de Reer Hamar. De UNHCR vat de vraag of de Reer Hamar als groep worden vervolgd op als een vraag of zij als een 'particular social group' moeten worden beschouwd en zegt daar omtrent onder meer: *'individuals who believe in or are perceived to*

believe in values and standards at odds with the social mores of the society in which they live, may, in principle, constitute 'a particular social group' within the meaning of Article 1A(2) of the 1951 Convention Relating to the Status of Refugees. The distinguishing characteristic which defines the particular social group consists in a shared set of values which are not shared by society at large or conversely, a common decision to opt out of a set of values shared by the rest of society. That characteristic must be unchangeable, either because it is innate or otherwise impossible to change or because it would be wrong to require the individuals comprising the group to change it. Where a person holds beliefs or is perceived to have values such that requiring him or her to renounce them would contravene his or her fundamental human rights, he or she may, in principle, be part of a particular social group made up of like-minded persons.' Maar ook de groepsgonden van het verdrag blijken lastig. Een beroep op deze groepsgonden, in het bijzonder een beroep op het behoren tot een bepaalde sociale groep, haalt het zelden. In de jurisprudentie worden de paragrafen van het Handbook die er betrekking op hebben niet genoemd. In een artikel in Nemesi 1997/1 wees ik er op dat er slechts twee soorten van gevallen bekend zijn waarin vervolging op grond van het behoren tot een bepaalde sociale groep is aangenomen, te weten in een geval van vervolging wegens (homo)seksuele geaardheid (ARRvS 13 augustus 1981, RV 1981, 5) en in gevallen van het behoren tot een zeker maatschappelijke klasse (Chinese elite ARRvS 31 januari 1984, GV D12-96 en Cambodjaanse upper middle class, ARRvS 31 januari 1984, GV D12-97) en dat deze uitspraken zeker niet een massale erkenning van homoseksuelen, Chinese en Cambodjaanse intellectuelen tot gevolg had. Door een zware bewijslast op de individuele asielzoeker te leggen, werden de groepen aanzienlijk beperkt. In 1990 constateerde Amnesty International dat een beroep op groepsvervolging soms zelfs in het nadeel van de asielzoeker werkt. In *'Het Nadeel van de Twijfel'* werd naar aanleiding van de uitspraak van de Raad van State van 24 februari 1988 (RV 1988, 4), opgemerkt dat kennelijk van een asielzoeker niet alleen wordt verwacht dat hij aannemelijk maakt dat hij voor vervolging vreest, *'doch ook dat hij meer vervolging vreest dan andere zich in dezelfde situatie bevindende personen'*. Vijf jaar later concluderen Spijkerboer en Vermeulen in hun boek *'Vluchtelingenrecht'* hetzelfde: Een beroep op groepsvervolging werkt volgens hen soms zelfs contraproductief (p. 93): *'Door zijn (veelal nauwelijks gemotiveerde) afwijzing van dit beroep acht de rechter zich nogal eens ontslagen van de plicht het individuele vluchtrelaas expliciet te beoordelen tegen de achtergrond van de algemene omstandigheden en mensenrechtensituatie in het land van herkomst'*. In de jurisprudentie is vaak gevergd van de asielzoeker dat hij, ook al is hij een situatie van collectief geweld

ontvlucht, aannemelijk maakt dat hij meer risico loopt dan de anderen die onder dat collectief geweld te lijden hebben. Hij moet 'singled out' zijn.

5. Wie voor vervolging heeft te vrezen omdat hij behoort tot een vervolgd groep, heeft meer kans op erkenning als vluchteling als hij zich beroept op de paragrafen van het UNHCR-Handbook die het individu centraal stellen maar daarbij wel duidelijk maken dat de omgeving en situatie waarin dat individu zich bevindt van het grootste belang is. Zo hoeft de vrees voor vervolging volgens paragraaf 43 van het Handbook niet te zijn gebaseerd op persoonlijke ervaringen van de asielzoeker. *'What for example happened to his friends and relatives and other members of the same racial or social group may well show that his fear that sooner or later he also will become a victim of persecution is well founded.'* Bruin is van mening dat paragraaf 43 de situatie betreft die vooraf gaat aan de situatie van paragraaf 44: *'een fase waarin sprake is van ernstige mensenrechtenschendingen, maar nog niet zodanig dat reeds van ieder lid van de bedreigde bevolkingsgroep – of sociale groep in engere zin – gezegd kan worden dat hij te vrezen heeft voor vervolging'* (NAV 1993/2 p. 137). Verder is van belang dat volgens paragraaf 42 van het Handbook de verklaringen van de asielzoeker in hun context moeten worden beschouwd, dat paragraaf 53 bepaalt dat vrees voor vervolging op cumulatieve gronden kan bestaan en dat alle omstandigheden van belang zijn en dat het volgens paragraaf 45 niet nodig is dat de asielzoeker zelf slachtoffer is van vervolging, hij kan ook vluchteling zijn doordat hij die situatie wil vermijden. Al deze paragrafen geven steun aan een asielzoeker die door vervolging van anderen (anderen die tot dezelfde raciale, nationale of sociale groep behoren) of door de slechte algemene situatie ook zelf voor vervolging vreest. Hetzelfde geldt voor paragraaf 80 van het UNHCR Handbook dat betrekking heeft op 'guilt by association'. Hiervan is sprake als iemand (de nevenpersoon) te vrezen heeft voor vervolging vanwege de activiteiten van een ander of anderen (de hoofdpersoon of -personen). Hij kan in plaats van de hoofdpersoon worden vervolgd maar de hoofdpersoon kan ook doormiddel van de nevenpersoon worden vervolgd. Verder kan vervolging plaatsvinden omdat denkbeelden of activiteiten van de hoofdpersoon aan de nevenpersoon worden toegedicht. Vanuit het perspectief van groepsvervolging zou dus ook kunnen worden gezegd dat de nevenpersoon wordt vervolgd omdat hij behoort tot de bepaalde sociale groep van familieleden en vrienden van de hoofdpersoon.

6. Al sinds invoering van de vvtv wrekt zich dat geen duidelijk onderscheid is gemaakt tussen de criteria voor groepsvervolging en de criteria voor vvtv-verlening. Sterker, al sinds de invoering van de B-status (de status van asielgerechtigde) worstelt het Nederlandse vluchtelingenbeleid zichtbaar met het ontbreken van criteria voor groepsvervolging in

beleid en rechtspraak. Waar grote groepen voor vervolging hebben te vrezen, is de Justitie steeds huiverig geweest om tot erkenning als vluchteling over te gaan. Wie voor groepsvervolging had te vrezen werd afgescheept met een mindere status, de B-status (vanaf 1974, KB 10 januari 1974, nr. 38. RV 1974, 1) of de C- status (vanaf 1986 Tamilbrief d.d. TK 1986-1987, 18940, nr. 28, p. 3, zie ook RV 1989, 3), en later slechts gedoogd (officieus vanaf 1988 en officieel vanaf 4 december 1991 toen de gedoogdenregeling in werking trad). Uiteindelijk is in 1994 het vvtv-beleid het vangnet geworden voor grote groepen die voor vervolging hebben te vrezen. De grote discussie in de asielrechtspraak hadden de afgelopen 6 jaar betrekking op het vvtv-beleid en niet op groepsvervolging. Het voorbeeld bij uitstek hiervan vormen de Kosovaren die werden afgescheept met een vvtv. Naar mijn mening had direct moeten worden onderzocht of zij als groep dan wel individueel voor vervolging hadden te vrezen en de conclusie dat sprake was van groepsvervolging lag daarbij voor de hand (de instroom was niet zodanig massaal dat van statusdeterminatie mocht worden afgezien, uiteindelijk zijn slechts 4000 Kosovaren door Nederland opgenomen). De volgorde hoort te zijn: eerst beoordelen of er sprake is van vluchtelingschap en dan pas toetsen of er reden is voor vvtv-verlening en niet: bij grote groepen de vluchtelingtoets en 3 EVRM- toets overslaan.

Met het verlenen van een vvtv voordat is onderzocht of sprake is van vluchtelingschap, wordt de rechtspositie van asielzoekers die behoren tot een groep die voor vervolging heeft te vrezen, verder verzwakt. Het is in feite een voorloper op het verlenen van tijdelijk asiel in afwachting van statusbepaling dat onder de nieuwe Vreemdelingenwet door middel van het instellen van een besluitmoratorium mogelijk wordt. Alleen bij een massale instroom kan mijns inziens statusdeterminatie enige tijd achterwege blijven mits betrokkenen behandeld worden als waren zij vluchteling.

7. Hoe kan vervolging van grote groepen worden onderscheiden van andere onaanvaardbare algemene mensenrechtensituaties? De clou zit in de vervolgingsgronden. Als de vervolging is terug te voeren op een van de vijf vervolgingsgronden van het Vluchtelingenverdrag – en dat kunnen dus ook de groepsgronden: nationaliteit, ras en het behoren tot een bepaalde sociale groep zijn – is sprake van vluchtelingrechtelijk relevante vervolging. Vermeulen en Spijkerboer pleiten er in hun boek ‘Vluchtelingenrecht’ voor om in principe elke vorm van discriminatoir handelen – ‘mits zulks neerkomt op een ernstige aantasting van mensenrechten’ – vluchtelingrechtelijk relevant te achten en te brengen onder de vervolgingsgrond het behoren tot een bepaalde sociale groep (p. 157). De paragrafen 54 en 55 van het UNHCR-Handbook zien op discriminatie. Volgens Spijkerboer en Vermeulen (p. 143) zijn de vervolgingsgronden discriminatiecriteria. Slachtoffers van arbitrair en willekeurig geweld zijn geen vluchtelin-

gen, slachtoffers van discriminatie zijn dat wel, als tenminste die discriminatie bestaat uit een ernstige aantasting van mensenrechten. Dat wil niet zeggen dat er in een situatie van burgeroorlog geen sprake kan zijn van vluchtelingrechtelijk relevante vervolging. In tegendeel, in de uitspraken van 27 augustus 1998 over vluchtelingschap bij het ontbreken van overheidsgezag heeft de Rechtseenheidskamer uitdrukkelijk erkend dat ook een burgeroorlog waarin geen van de strijdende partijen zich tot de facto overheid heeft weten op te werken vluchtelingen kan produceren (vgl. noot BPV in RV 1998, 12). Burgeroorlog behoort mee te tellen als aspect bij het beoordelen van gegronde vrees voor vervolging. Ook dit is uitdrukkelijk in het UNHCR-Handbook neergelegd. Paragraaf 98 van het Handbook bepaalt onder meer dat effectieve bescherming (tegen vervolging) bijvoorbeeld ontbreekt in ‘a state of war, civil war or other grave disturbance, which prevents the country of nationality from extending protection or makes such protection ineffective’. In samenhang met par. 53 dat spreekt over ‘the general atmosphere of insecurity’ en over ‘cumulatieve gronden’ en met de zienswijzen van de UNHCR van 12 juli 1991 en 31 december 1991 NAV 1992, nr. 1 p. 56 e.v. omtrent vluchtelingschap in situaties van burgeroorlog, kan niet anders worden geconcludeerd dan dat de UNHCR een situatie van burgeroorlog ziet als factor die zwaar moet meewegen bij het beantwoorden van de vraag of sprake is van vluchtelingschap (zie hieromtrent verder Bruin in NAV 1992/4 p. 335). Nogmaals citeer ik Spijkerboer en Vermeulen (p. 141): *‘Is het oorlogsgeweld evenwel met name op een bepaalde groep personen gericht die zich van de andere inwoners onderscheiden op grond van met een der vervolgingsgronden corresponderend groepskenmerk, en is dit geweld disproportioneel of richt het zich mede op niet bij de gewapende strijd betrokken leden van die groep, dan is er wel grond om vluchtelingschap aan te nemen.’* De Rechtseenheidskamer kent blijkens ro.13 betekenis toe aan het feit dat in Somalië sprake is van een burgeroorlog en daarmee van (mogelijk) ongedifferentieerd geweld. Naar het oordeel van de Rechtseenheidskamer is inherent aan een burgeroorlog dat zwakke(re) groepen daarvan eerder en meer te lijden hebben. Maar wat precies het gewicht is dat de Rechtseenheidskamer geeft aan de burgeroorlogssituatie, is onduidelijk. Erg groot is dat gewicht kennelijk niet want de Rechtseenheidskamer overweegt: *‘Hoewel onderkend wordt dat uit de stukken zeker naar voren komt dat de Reer Hamar zich in een kwetsbare positie bevinden en een verhoogd risico lopen slachtoffer te worden van mensenrechtenschendingen, is de rechtbank niet tot het oordeel gekomen dat dit ten tijde van het bestreden besluit in zodanige mate het geval was dat daarin objectieve aanknopingspunten kunnen worden gevonden voor het oordeel dat sprake was van groepsvervolging van de Reer Hamar’.*

8. In de uitspraak van de Rechtseenheidskamer ontbreekt niet alleen een kader waaraan kan worden getoetst of sprake is van groepsvervolging. Ook de wijze waarop de Rechtseenheidskamer toetst of Justitie de beschikbare landeninformatie juist heeft gewogen, is onduidelijk. Welke informatie doet de Rechtseenheidskamer constateren dat de positie van de Reer Hamar zodanig is *'dat een individueel lid van deze bevolkingsgroep reeds als vluchteling moet worden aangemerkt indien slechts in geringe mate blijkt van op de persoon gerichte daden van vervolging, welke in verband gebracht kunnen worden gebracht met de etnische afkomst'*, maar dat er niettemin geen sprake is van groepsvervolging van de Reer Hamar? De Reer Hamar behoren oorspronkelijk tot een aantal kleine gemeenschappen uit de kustgebieden van Somalië (de Benadiri). Zij leefden van oudsher in Mogadishu en zijn voornamelijk handelaren, vissers en zeelieden. Er zijn nog maar weinig leden van de gemeenschap in Somalië, velen zijn gevlucht (aldus het ambtsbericht van het ministerie van Buitenlandse Zaken van februari 2000 p. 46). Volgens de UNHCR is een van de redenen dat de Reer Hamar een van de groepen is die het ernstigst heeft geleden onder de burgeroorlog van 1991 en 1992 dat de leden werden verondersteld rijke zakenlieden te zijn (rapport UNHCR 9 januari 1997) en in haar brief van 27 april 2000 naar aanleiding van de zitting van de Rechtseenheidskamer verwijst de UNHCR naar de volgende passage uit het UNHCR Background Paper on Somalia for the European Union High Level Working Group on Asylum and Migration van maart 1999: *'Minority groups, notably the Benadiri people have been particularly disadvantaged and targeted by clan militia considering they were the only people in Somalia who, when Siad Barre was overthrown in 1991, did not have their own armed militia to protect them.'* Verder geeft de UNHCR in de brief aan de Rechtseenheidskamer aan dat *'Women of this minority group ... suffered disproportionately in the Somali war: many reports made account of their forcible abduction and marriage to members of other armed clans'*. Amnesty International beschouwt de leden van de Reer Hamar als prima facie vluchtelingen. Sinds het uitbreken van de burgeroorlog in 1991 zijn veel leden van de Reer Hamar vermoord en werden hun eigendommen geconfisqueerd. Vrouwen van de Reer Hamar worden veelvuldig en systematisch verkracht. De Reer Hamar zijn ongewapend en kunnen niet op bescherming van andere clans rekenen (brief Amnesty International aan de Rechtseenheidskamer d.d. 11 april 2000). Vluchtelingenwerk concludeert dat leden van de Reer Hamar worden vervolgd op grond van (toegedichte) groepskenmerken en dat tegen deze vervolging geen bescherming voorhanden is (brief Vluchtelingenwerk aan de Rechtseenheidskamer 13 april 2000). Hoe weegt de Rechtseenheidskamer deze informatie? Is het ambtsbericht van Buitenlandse Zaken daarvoor doorslaggevend? Het

ambtsbericht geeft niet aan wat het betekent dat bijna alle leden van de Reer Hamar Somalië hebben verlaten. Welk gewicht kent de Rechtseenheidskamer toe aan de informatie van de UNHCR en van Amnesty International?

9. Wat betekent het verscherpte risico criterium dat door de Rechtseenheidskamer is geformuleerd voor de Reer Hamar? In ambtsberichten en werkinstructies en rechtspraak zijn eerder risicogroepen benoemd zonder dat dit vanzelfsprekend leidt tot het verlenen van een verblijfstitel, laat staan tot erkenning als vluchteling. Zaken van asielzoekers die behoren tot een als zodanig benoemde risicogroep kunnen zelfs in het AC worden afgedaan (vgl. Bruin in NAV 1998/2 p. 145 e.v. en NAV 1998/3 p. 243 e.v.). In een uitspraak van ZP Amsterdam van 18 februari 1998 (Awb 96/11637, NAV 1998/3 bijlage 8) werd getracht betekenis te geven aan het door het ministerie van Buitenlandse Zaken in ambtsberichten van 19 november 1996 en 24 juli 1997 benoemen van bepaalde groepen Tamils als risicogroep. De rechtbank oordeelde dat de kans die Tamils die tot deze risicogroepen behoren, lopen op blootstelling aan bepaalde maatregelen aanmerkelijk groter is dan die welke een doorsnee lid van de bevolkingsgroep der Tamils loopt. *'Het op grond daarvan voor de betrokkenen bestaande toekomstperspectief is naar het oordeel van de rechtbank, zoal niet – afhankelijk van de in ieder individueel geval in aanmerking komende feiten en omstandigheden – toereikend voor een gegrond beroep op vluchtelingenschap, in ieder geval van dien aard dat van een reëel risico op schending van artikel 3 EVRM moet worden gesproken. Daartoe is met betrekking tot het vluchtelingenschap redengevend dat het geheel van maatregelen waar de betrokkenen aan kunnen worden blootgesteld naar het oordeel van de rechtbank in beginsel de ook in het kader van de noodwetgeving te stellen grenzen van subsidiariteit en proportionaliteit overschrijdt. Tevens is voldoende aannemelijk dat – bij toepassing van dit geheel van maatregelen – tenminste sprake is van maatregelen wegens het behoren tot een bepaalde sociale groep als bedoeld in artikel 15, eerste lid, Vw. Met betrekking tot het risico van schending van artikel 3 EVRM overweegt de rechtbank dat aannemelijk is dat diegenen die tot de risicogroepen behoren een voor een tot de bevolkingsgroep van de Tamils behorend individu meer dan gemiddeld risico lopen op een bejegening als verboden door artikel 3 EVRM. Daaraan doet niet af dat het in zekere mate van het toeval afhankelijk is of de betrokkenen aan die bejegening zullen worden onderworpen.'* Deze uitspraak heeft geen stand gehouden, maar is hier zo uitvoerig geciteerd omdat in geen andere uitspraak zo duidelijk is aangegeven dat het benoemen van risicogroepen niet vrijblijvend kan gebeuren. Als een groep als een risicogroep is benoemd, hetzij in een ambtsbericht, hetzij in een werkinstructie, hetzij in de jurisprudentie, heeft dat consequenties voor de status die aan

asielzoekers die tot de risicogroep behoren toekomt, behoudens bewijs dat betrokkenen niet tot de groep behoort dan wel dat de groep toch geen risicogroep kan worden genoemd. Bovendien maakt de uitspraak duidelijk dat niet de omvang van de groep bepaalt welke status moet worden verleend, maar de aard van de negatieve bejegening waar zij voor hebben te vrezen of die zij al hebben ondergaan.

10. Het wordt tijd dat wordt onderkend dat werkelijk individualiseren in het asielrecht niet goed mogelijk is. Goodwin-Gill wees daar in 1988 al op in het artikel 'Non Refoulement and the New Asylumseekers' (aangehaald in *Het Nadeel van de Twijfel* p. 65): *'Administrators are called upon to speculate and to make individualised assessments of risk. Experience shows that this is an area where detailed background information is rarely available, where credibility remains hard to ascertain, and where decision-makers tread warily among the ramifications of foreign and domestic policy. Only too often the humanitarian goal of protection is lost in the process.'* Elk individuele asielrelaas moet gezien worden in de context van het land van herkomst.

ABT